

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน พฤติกรรมการปฏิบัติงาน และปัญหาการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ซึ่งจะสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.3 ผลการวิจัย

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อประเมินสภาพการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
- 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

(1) บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

(2) คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ

(3) บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

(1) บุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีดังต่อไปนี้

ก. หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน

ข. ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน

ค. เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 คน

(2) คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 83 คน

(3) บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา เลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ก. ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน

ข. ข้าราชการครูสายผู้สอนใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองมีจำนวน 2 ชุด

ชุดที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ, ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ, เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน, ผู้บริหารโรงเรียน และคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ประเมินสภาพการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การพัฒนาองค์การ และการนิเทศการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ตอนที่ 3 ประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในด้านพฤติกรรมการปฏิบัติงาน พฤติกรรมการปฏิบัติตนและพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ตอนที่ 4 ประเมินสภาพปัญหาการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การพัฒนาองค์การ และการนิเทศการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ชุดที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้าราชการครูสายผู้สอนแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในด้านพฤติกรรมการปฏิบัติงาน พฤติกรรมการปฏิบัติตนและพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

ตอนที่ 3 ประเมินสภาพปัญหาการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การพัฒนาองค์การ และการนิเทศการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

2) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างและความตรงตามเนื้อหา ตามวัตถุประสงค์และพฤติกรรมที่ต้องการวัด ตลอดจนความชัดเจนทางภาษา

3) นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำไปหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง 0.99

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองในบางส่วน และขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ดำเนินการจัดส่งและเก็บแบบสอบถามคืนผู้วิจัย ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 814 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ 764 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.86

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามหาความถี่ ค่าร้อยละ
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน พฤติกรรมการปฏิบัติงานและปัญหาการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอนำมาวิเคราะห์โดยการหาหัศนิยมเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

5.3.1 สภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ จากการสอบถาม พบว่า มีการปฏิบัติงาน "มาก" 3 อันดับแรก ได้แก่การจัดให้มีเจ้าหน้าที่เวรยามรักษาความปลอดภัยของสำนักงาน การวางแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน และการนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน ส่วนการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอที่มีการปฏิบัติ น้อย ได้แก่การจัดให้มีห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้า การมอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะและการจัดสวัสดิการด้านกองทุนช่วยเหลือสวัสดิการให้แก่ครอบครัวบุคลากรในหน่วยงานที่เสียชีวิต

2) สภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก คือ การจัดสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาและการใช้บุคลากร และการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

5.3.2 พฤติกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

โดยภาพรวมและรายด้านหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีพฤติกรรมการปฏิบัติตน พฤติกรรมด้านการปฏิบัติงานและพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อยู่ในระดับ "เหมาะสมดี"

1) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนโดยภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" ยกเว้นเรื่องการแต่งกายมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ สุภาพ เรียบร้อย ถูกกาลเทศะ อยู่ในระดับ "เหมาะสมดีที่สุด"

2) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีพฤติกรรมการทำงาน โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" 3 อันดับแรกคือ การปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมของทางราชการการปฏิบัติหน้าที่ตรงตามเวลาที่ทางราชการกำหนดและมีความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ปฏิบัติ ตามลำดับ

3) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีพฤติกรรมความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" 3 อันดับแรก คือ การต้อนรับผู้มาติดต่อด้วยความเป็นมิตร ให้เกียรติและเห็นความสำคัญของบุคลากรทุกระดับ และยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

5.3.3 ปัญหาการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

โดยภาพรวมและรายชื่อ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ "น้อย" 3 อันดับแรกได้แก่การนิเทศและการบริหารงานวิชาการ การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ และการระดมใช้ทรัพยากรจากท้องถิ่นและจากเอกชน ตามลำดับ

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจและควรแก่การนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผล หลายประการ ดังนี้

5.4.1 สภาพการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติงานโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 เป็นหลักในการปฏิบัติงานมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา-

ตอนต้น และปฏิบัติงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในฐานะผู้รับผิดชอบการดำเนินงานจัดการศึกษาภายในเขตอำเภอ มีสภาพการปฏิบัติงานในลักษณะงานที่ปรากฏดังผลการวิจัย ดังนี้

1) ด้านของการวางแผน

(1) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานอยู่ในระดับ "มาก" ทั้งนี้เพราะว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอได้ปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยได้ประกาศนโยบายตั้งแต่ ปลายแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 5 (2525-2529) และแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 (2535-2539) ซึ่งกำหนดปรับปรุงการบริหารและการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ทุกหน่วยงานใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน และเป็นผลสืบเนื่องมาจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการวางแผนระดับอำเภอ ได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเป็นประจำทุกปีจากหน่วยงานเจ้าสังกัด สอดคล้องกับผลการวิจัยของสังคม แก้วทาสี (2531) พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่าการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติและการประเมินผลแผน อยู่ในระดับ "มาก" ทุก ๆ กิจกรรมผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารทุกระดับในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับการพัฒนาบุคลากร โดยผ่านการฝึกอบรมจากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง ต่าง ๆ หรือโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา น่าจะปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนในระดับ "มากที่สุด" ซึ่งจะทำให้การบริหารงานในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายของ แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

(2) การจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" ทั้งนี้เพราะว่าในการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอำเภอนั้น จำเป็นจะต้องมีข้อมูลเพื่อการบริหาร การตัดสินใจมีความหมาย และสำคัญยิ่งเพราะเป็นหัวใจของการดำเนินงานการมีข้อมูลชัดเจนถูกต้องรวดเร็วย่อมเป็นเครื่องมือช่วยในการชี้สภาพปัญหาและแนวโน้มในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริพร บุญญานันต์ (2534) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานในปัจจุบันไม่ว่าของรัฐหรือของเอกชน ต่างจำเป็นต้องใช้สารสนเทศหรือข้อสนเทศ เพื่อช่วยให้งานที่รับผิดชอบ คือ ในการวางแผนและการตัดสินใจ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญโดยถือว่าข้อมูลต่าง ๆ นั้นเปรียบเสมือนทรัพยากรที่สำคัญ หรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ การดำเนินงาน ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารต้องการข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการบริหาร เช่น การวางแผน การจัดการองค์การ และการควบคุมและการบริหารการศึกษาในหน่วยงาน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ พงกะพรวณ ตะกลมทอง (2535) ที่พบว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมีการสนับสนุนฝ่ายแผนงานและงบประมาณในการจัดระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับ "มาก"

2) การจัดองค์การและการพัฒนาองค์การ

(1) การจัดให้มีเจ้าหน้าที่เวรยาม เพื่อรักษาความปลอดภัยของสำนักงาน พบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีการปฏิบัติ "มาก" เนื่องจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีสำนักงานเป็นเอกเทศ ประกอบกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแต่ละอำเภอ ตั้งอยู่ติดชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขง ทางด้านประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวซึ่งล่อแหลมต่อการโจรกรรมทรัพย์สินของทางราชการได้ง่าย และจากเหตุการณ์ที่มีการลอบวางเพลิง อาคารเรียนของโรงเรียนในภาคใต้ และจังหวัดสกลนคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้มีหนังสือสั่งการกำชับให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและ

โรงเรียนทุกแห่งในสังกัด ได้กวัดขันในเรื่องการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัย ทรัพย์สินของทางราชการอย่างเคร่งครัดผู้วิจัยมีความเห็นว่าการอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัยของสำนักงานเป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่ หากผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจะต้องได้รับโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงตามแห่งความเสียหายและต้องรับผิดชอบทางแพ่งและทางอาญ่อีกด้านหนึ่งด้วย

(2) การพัฒนาและการใช้บุคลากรพบว่า หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติ อยู่ในระดับ "มาก" เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรถือเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารหน่วยงานที่จะต้องดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เข้ามารับราชการในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งได้มาจากการสรรหาจากบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งด้านคุณวุฒิ ด้านประสบการณ์ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและสภาพการณ์ต่าง ๆ ล้วนมีผลต่อประสิทธิภาพของงานทั้งสิ้นประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดนโยบาย เร่งพัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกอุดมการณ์ และความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานมีการตรวจสอบสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญโชติ จันทร์สุพรรณ (2527) พบว่าครูประจำการมีความต้องการในการพัฒนาบุคลากรในระดับ "มากที่สุด" ตามลำดับดังนี้ ให้มีการนำผลการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และใช้เกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี ด้วยการจัดเนื้อหาในการฝึกอบรมให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง ควรจัดให้ครูได้มีโอกาสไปดูงานในโรงเรียนตัวอย่างระดับต่างๆ ที่มีผลงานดีเด่น ส่วน สมเดช สิงห์เสนา (2536) พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาบุคลากรครู มีการปฏิบัติในระดับมากในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน และ เรื่องศักดิ์ กล้าสกุล (2525) พบว่า ในด้านการพัฒนาบุคลากรครู งานที่ครูใหญ่ปฏิบัติมากคือการสนับสนุนให้ครูมี

โอกาสศึกษาต่อ ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถทำให้บุคลากรได้รับความรู้ มีความชำนาญเพิ่มขึ้นสามารถติดตามวิทยาการซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาให้ทันทั่วถึง นอกจากนี้จะช่วยให้ตนเองก้าวหน้าในหน้าที่การงานแล้ว ยังทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และลดความสิ้นเปลืองที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมาก ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของหน่วยงาน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องเอาใจใส่ในเรื่องการพัฒนาบุคลากรอย่างเต็มที่

(3) หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ มีการจัดระบบการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับ "มาก" ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารหน่วยงานจำเป็นต้องรู้จักใช้การประชาสัมพันธ์ เพื่อจะได้ประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายในการที่จะให้ความร่วมมือในการบริหารงานทั้งในและนอกหน่วยงานซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ สุชาติ สุธะโตชะ (2524) พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารระดับกองในกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับ "น้อย" ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพบว่า ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ และไม่มีแผนการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นผลทำให้การติดต่อสื่อสารมีความล่าช้าของบุคลากรภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน ตลอดจนส่วนราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่เข้าใจในการดำเนินงานของหน่วยงานดังกล่าว อาจจะไม่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยดี ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความเสียหายของทางราชการได้

3) การนิเทศการศึกษาและการบริหารงานวิชาการ

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาและการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ "มาก" เพราะงานนิเทศและการบริหารวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิบัติงานวิชาการ ถือเป็นการทำงานร่วมกับ

โรงเรียนโดยตรง ต้องเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษานิเทศก์อำเภอ จะต้องออกไปร่วมมือกับคณะครู เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนรวมทั้งวางแผนพัฒนาการศึกษา แสดงถึงความสามารถของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในการวางแผนการนิเทศและการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างไร ถ้าพิจารณาถึงความต้องการด้านการนิเทศติดตามประเมินผลแล้ว ครูส่วนมากต้องการ นิเทศ ติดตาม และประเมินผล ในระดับ "มาก" สอดคล้องกับงานวิจัย ของ สมาน จันทะดี (2529) สุธน อ่อนชู (2530) พันธาราวุธ ศรีแก้ว (2532) และ วิโรจน์ วรรณวงศ์สอน (2532) พบว่า ครูมีความต้องการได้รับการบริการทางด้านวิชาการจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ อยู่ในระดับ "มาก" และจากงานวิจัยของ ปราโมทย์ รักษ์นุกูล (2529) พบว่า ครูต้องการได้รับการบริการการนิเทศในระดับปานกลางแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับความต้องการของครูในการที่จะได้รับการบริการทางวิชาการจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและถ้าพิจารณาการปฏิบัติงานด้านวิชาการของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนง นิยม (2533) พบว่า การบริหารงานของหัวหน้าการการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติงานทุกงานอยู่ในระดับ "มาก" ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานจัดการศึกษาทุกระดับ ดังนั้นการนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับกับการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสังกัดเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานแล้วนำผลมาวางแผนการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.4.2 พฤติกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

1) พฤติกรรมการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโดยภาพ

รวมอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" เช่นการปฏิบัติหน้าที่ตรงตามเวลาที่กำหนดเป็นผู้มีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ปฏิบัติ สามารถตีความวินิจฉัยระเบียบกฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงานนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เป็นผลมาจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในการคัดเลือกตัวบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งโดยการสอบคัดเลือก ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2525 และบุคลากรได้รับการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมจากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานในสังกัดอยู่เป็นประจำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กองมาตรฐานวิชาชีพครู (2533) พบว่า คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีครู พ.ศ.2526 ที่ได้จากการศึกษาคือมุ่งมั่นในผลงาน ตรงเวลา ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ มีความตั้งใจในการสอน สุภาพเรียบร้อยและผลการวิจัยของ สนธิ จรัสแล้ว (2537) พบว่า ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้างานหรือเจ้าหน้าที่ มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ "ดี" ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการบริหารบังคับบัญชา ควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งข้าราชการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำซึ่งเป็นความต้องการของข้าราชการในสำนักงานและข้าราชการครูในสังกัด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพัฒน์ สุภาสอน (2533) พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ตามทัศนะของข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับ "มากที่สุด" คือ คุณลักษณะพึงประสงค์ด้านความรู้ ทักษะ และลักษณะนิสัย

2) พฤติกรรมการปฏิบัติตนของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" โดยเฉพาะพฤติกรรมการปฏิบัติตนด้านการแต่งกาย

การปฏิบัติหน้าที่ราชการ สภาพเรียบร้อยถูกต้องเหมาะสม อยู่ในระดับ "เหมาะสมดีมาก" ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ จริยา จิตตะยโสธร (2535) บรรจง ชูสกุลชาติ (2521) จิราวุธ พลมณี (2532) ที่ว่าครูที่ดีควรมีการแต่งกายที่สะอาด สุกใสเรียบร้อยและเหมาะสมและ บุญชัย จงกลนี้ (2525) ที่ว่าคุณลักษณะของ นักบริหารจะต้องวางตัวดี การประพฤติปฏิบัติให้ประทับใจแก่ผู้น้อย แต่งกายสุภาพ

3) พฤติกรรมความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "เหมาะสมดี" เช่นการต้อนรับผู้มาติดต่อด้วยความเป็นมิตรให้เกียรติและเห็นความสำคัญของบุคลากรทุกระดับและยอมรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในเขตอำเภอ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอจะสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรนั้น หัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอจะต้อง ประสานสัมพันธ์การปฏิบัติงานกับผู้บังคับบัญชาและ ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานทั้งภายในหน่วยงานเดียวกัน และนอกหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิราวุธ พลมณี (2532) กล่าวว่าครูที่ดีที่พึงประสงค์ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียนผู้ปกครองและเพื่อนครูผู้ร่วมงาน และของ สมศักดิ์ ศรีมานิชญ์ (2524) ได้แสดงความคิดเห็นว่าครูควรมีความสามารถ หรือทักษะในการสื่อความหมายติดต่อกับผู้อื่น รู้จักใช้วาจาศิลป์ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ผู้วิจัย มีความเห็นว่า ถ้าหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติ ที่ดีและมีทักษะในการมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะทำให้คนทำงานร่วมกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อันส่งผลทำให้การบริหารงานภายในหน่วยงาน ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายของหน่วยงาน

5.4.3 ปัญหาการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอโดย ภาพรวมมีปัญหาในระดับ "น้อย" ในทุกด้านและทุกข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่ม

มีความเห็นสอดคล้องกัน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการดำเนินงานของหัวหน้า-
การประถมศึกษาอำเภอในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ที่ได้
ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตรหมายอันดีที่
พบเห็นปัญหาในการทำงานอยู่ในระดับน้อยแสดงถึงประสิทธิภาพในการบริหารงาน
ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ที่ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบงานด้าน
ต่าง ๆ จนเป็นผลออกมาเป็นที่น่าพอใจ แต่แตกต่างจากการปฏิบัติงานที่พบเห็น
ปัญหาการบริหารงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ในสังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ โดย ศักดา ภูเจริญ (2533) พบว่าจากการสัมภาษณ์
หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอในเขตการศึกษา 12 มีปัญหาโดยการระบุลำดับสูง
จำแนกตามลักษณะงานดังนี้ งานบริหารทั่วไป งานการเงินและพัสดุและงานนิเทศ
การศึกษา และ นงคราญ ไชยวงศ์ (2536) พบว่าปัญหาการบริหารงาน ของ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนรวม
และในแต่ละงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยงานนิเทศการศึกษามีปัญหาสูงสุดรอง
ลงมา คืองานการเงินและพัสดุ งานบริหารทั่วไปและงานการเจ้าหน้าที่ตามลำดับ
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กลุขฉาง แลวโสภา (2533) พบว่าปัญหาการปฏิบัติ
งานตามหน้าที่ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 11 ส่วนใหญ่มี
ปัญหาน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่างานบริหารทั่วไป งานการเงินและพัสดุ
ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนงานนิเทศการศึกษาและงานวิชาการ
ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

- 1) ควรสนับสนุนงบประมาณให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จัดทำ

ห้องสมุดสำนักงานเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของข้าราชการครู และเจ้าหน้าที่
ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2) ควรส่งเสริมให้หน่วยงานในสังกัด จัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ของ
หน่วยงานอย่างชัดเจน

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1) ควรมีการจัดทำโครงการอบรม สัมมนาเจ้าหน้าที่ และหัวหน้างาน
แต่ละงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้เข้าใจบทบาทในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
ยิ่งขึ้น

2) ควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ดำเนินการจัดห้องสมุดสำนักงานเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า

3) ควรจัดระบบการประชาสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสารระหว่างสำนัก-
งานการประถมศึกษาอำเภอกับหน่วยงานทางการศึกษาเกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ

5.5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

1) ควรจัดทำโครงการพบปะครูในสังกัด ให้ทั่วถึง และทุกคนอย่างน้อย
ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจในนโยบายและงานอื่นที่ปฏิบัติร่วมกัน

2) ควรวางแผนทางในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน เพื่อ
ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3) ควรจัดทำห้องสมุดสำนักงาน เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า สำหรับ
เจ้าหน้าที่และข้าราชการครู

4) ควรส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่เจ้าหน้าที่ และข้าราชการครูใน
สังกัดในด้านความรู้ ความสามารถด้านการปฏิบัติร่วมกันกับบุคคลอื่นหรือด้านอื่น ๆ

5.5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลในการสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีและมีประสิทธิภาพ

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการประชาสัมพันธ์งานของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ